

Barnbokslut 2023

Socialnämnden Centrum

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund och syfte	3
1.2	Viktiga begrepp.....	3
1.3	Fyra grundläggande artiklar	4
2	Barnbokslut	5
2.1	Uppföljning av föregående års utvecklingsområden och åtgärder	5
2.2	Nulägesanalys barnrättsarbetet	7
2.2.1	Förutsättningar för barnrättsarbetet	7
2.2.2	Styrkor i barnrättsarbetet	7
2.2.3	Utmaningar eller brister i barnrättsarbetet	9
3	Utvecklingsområden och åtgärder.....	11

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter och gäller alla barn utan åtskillnad. Barns rättigheter är individuella, vilket innebär att Göteborgs Stads verksamheter behöver ha kunskap om rättigheterna och ta hänsyn till barns olika förutsättningar. Att arbeta barnrättsligt innebär att tillgodose det enskilda barnets rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter, inom det som är stadens uppdrag. Göteborgs Stad ska efterfråga barnets delaktighet samt utgå från barnets bästa. Barn är alla som är under 18 år enligt konventionen.

FN:s konvention om barnets rättigheter, kallad barnkonventionen, blev lag i Sverige 1 januari 2020.

I Göteborgs Stad gäller Barnrättsplanen sedan juni 2020 och alla nämnder och styrelser ska varje år göra ett barnbokslut.

Ett barnbokslut ger nämnder och styrelser en bild av förvaltningens eller bolagets arbete med barns rättigheter enligt barnkonventionen.

Det första barnbokslutet gjordes 2021 och har utvecklats sedan dess. Årets barnbokslut innehåller en uppföljning av föregående års utvecklingsområden och en nulägesanalys av förutsättningar för barnrättsarbetet i förvaltningen, styrkor och utmaningar eller brister utifrån barnkonventionens fyra grundläggande artiklar 2, 3, 6 och 12. Det ligger till grund för prioriterade områden och åtgärder för nästa år.

1.2 Viktiga begrepp

Här beskrivs viktiga begrepp i barnrättsarbetet som har olika innebörd.

Barnperspektiv: Den kunskap om barn som vuxna utgår från när de avser att göra något utifrån barnets bästa. Vuxnas perspektiv kan därför skilja sig från hur barnet upplever och förstår samma situation. Barnperspektivet är en färskvara som förändras över tid.

Barns perspektiv: När det gäller barnets perspektiv är det nödvändigt att ett barn fått uttala sig i den aktuella frågan. Det är det som visar sig för barnet som är det intressanta när vi pratar om barnets eget perspektiv. Genom att fråga efter barnets synpunkter levandegörs barnets eget perspektiv. Det handlar om det enskilda barnets synpunkter.

Barnrättsperspektiv: Utgångspunkten är FN:s barnkonvention. Barnrättsperspektiv innebär att alla besluts- och arbetsprocesser är barnrättsbaserade, det vill säga utgår från konventionens fyra grundläggande principer och övriga rättigheter i konventionen.

1.3 Fyra grundläggande artiklar

Grunden för barnrättsarbetet och barnbokslutet är de fyra grundläggande artiklarna i barnkonventionen:

Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Det betyder inte att det alltid ska vara utslagsgivande, även andra intressen kan ha samma eller större betydelse. Beslutsfattare ska dock ha i åtanke att barnets bästa inte bara är ett intresse bland andra, utan det är ett intresse som måste ges särskild vikt. Det ska också noteras att ett och samma beslut kan röra flera barn eller grupper av barn med olika intressen.

Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Med utveckling menas främjandet av god fysisk, andlig, moralisk, psykisk och social utveckling.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

2 Barnbokslut

Årets barnbokslut innehåller en uppföljning av föregående års utvecklingsområden och en nulägesanalys av barnrättsarbetet i förvaltningen samt prioriterade utvecklingsområden för att stärka barnrättsarbetet.

Barnbokslutet utgår från barnkonventionens fyra grundläggande artiklar 2, 3, 6 och 12. Barnbokslutet kan även inkludera arbete utifrån andra artiklar som är relevanta för verksamhetens uppdrag.

2.1 Uppföljning av föregående års utvecklingsområden och åtgärder

Nedan finns en kortfattad uppföljning av föregående års utvecklingsområden.

Utvecklingsområden från föregående år	Åtgärder	Status	Ev. kommentar
Integrera förvaltningens barnrättsarbete i det ordinarie planerings- och uppföljningsarbetet utifrån analyserna i barnbokslutet.	Lyfta in identifierade utvecklingsområden från barnbokslutet i nämndens verksamhetsplan samt koppla det till målområdesarbetet.	Genomförd	Förvaltningen har på en övergripande nivå lyft in delar från föregående års barnbokslut i nämndens verksamhetsplan. Avdelningarna har påbörjat arbete med att integrera barnrättsperspektivet i verksamhetsplaneringen.
Integrera förvaltningens barnrättsarbete i det ordinarie planerings- och uppföljningsarbetet utifrån analyserna i barnbokslutet.	Fortsätta synliggöra behov utifrån ett barnrättsperspektiv, diskrimineringsgrunder, lokala förutsättningar och befolkningens behov. Stödja arbetet med behovsanalyser och normkritiskt förhållningssätt. Ökad användning av interna och externa behovsanalyser och kunskapsunderlag.	Påbörjad	Vi behöver bli bättre på att använda resultaten från de behovsanalyser som tas fram och inkludera fler perspektiv i dessa.

Utvecklingsområden från föregående år	Åtgärder	Status	Ev. kommentar
Integrera förvaltningens barnrättsarbete i det ordinarie planerings- och uppföljningsarbetet utifrån analyserna i barnbokslutet.	Utveckla befintliga och alternativa uppföljningsmetoder.	Påbörjad	Flera verksamheter har under året utvecklat egna uppföljningsmetoder och metoder för att göra barn och unga delaktiga och på så sätt fånga upp önskemål och behov. I socialförvaltningarnas gemensamma uppdrag med brukarundersökningar har behov av anpassad enkät för barn lyfts. UngDok är ett verktyg som används för att möjliggöra systematisk uppföljning på individ- och gruppnivå. Det pågår även utbildningsinsatser för att på bredare front implementera individbaserad systematisk uppföljning.
Fortsatt implementering och förstärkning av arbetet med LÖSA! och Stöd-modellen.	Förbättrad dokumentation i barnärenden gällande barns inställning till förslag till beslut och varför barn inte kommit till tals.	Påbörjad	Inom avdelning barn och unga pågår arbetet med förbättrad dokumentation löpande och följs upp enligt resultat i kvalitetsrapporten. Familjerättsbyrån har kommit långt i arbetet enligt LÖSA! och dokumentation i ärenden är fullgjord.
Fortsatt implementering och förstärkning av arbetet med LÖSA! och Stöd-modellen.	Utbildning inom användandet av barnbrev.	Påbörjad	Arbetet pågår löpande.
Fortsatt implementering och förstärkning av arbetet med LÖSA! och Stöd-modellen.	Säkerställa att metoderna/modellerna inte leder till parallella utredningar och sammanföra LÖSA! och Stöd-modellen till en gemensam metod/modell.	Påbörjad	Arbetet pågår löpande.
Fortsatt implementering och förstärkning av arbetet med LÖSA! och Stöd-modellen.	Genomföra strukturerad uppföljning av arbetet med LÖSA! och Stöd-modellen.	Påbörjad	Arbetet pågår löpande.

Då arbetet med utvecklingsområdena är långsiktigt avser vi med status påbörjad och genomförd att de gäller åtgärderna och inte utvecklingsområdet som helhet.

2.2 Nulägesanalys barnrättsarbetet

Nulägesanalysen utgår från tre områden: förutsättningar, styrkor, utmaningar eller brister i barnrättsarbetet.

2.2.1 Förutsättningar för barnrättsarbetet

Barnkonventionen är en central grund för många av verksamheter och uppdrag i förvaltningen. Det finns generellt en god kunskap om barnrätt, barnkonventionen och barnperspektivet och vi skapar utrymme för att stärka och prioritera barnrättsarbetet. Medarbetare deltar i kompetenshöjande insatser och utbildningar, både vad gäller barnkonventionen i stort och med koppling till olika rättighetsområden. Exempelvis har samtliga medarbetare inom avdelning barn och unga under året gått grundutbildning i Signs of Safety, för att göra barn delaktiga och ge information om socialtjänstens utredning och beslut. Ett utvecklingsområde är att sprida kunskap och erfarenheter om barns behov mellan verksamheter och uppdrag. I en del av våra verksamheter som arbetar för att stötta vuxna arbetar vi med ett tydligt barn- och familjeperspektiv i mötet med föräldrarna, men inom myndighetsutövande verksamheter som arbetar med vuxenärenden behöver vi generellt utveckla kunskaper om barnrätt och barnkonventionen på chefs- och handläggarnivå.

Förvaltningen arbetar med flera arbetssätt och metoder som utgår från barnets rättigheter och ska stärka barnperspektivet, exempelvis Barns behov i Centrum (BBIC), LÖSA! och Stöd-modellen.

Det finns mycket styrinformation både nationellt och lokalt som stödjer barnrättsarbetet. Det bidrar till att barnrättsperspektivet omhändertas i verksamhetsplanering och uppföljning och stödjer förändringar för en systematisk hantering och utveckling av barnrättsarbetet. Förvaltningens barnrättsarbete utvecklas också i enlighet med lagförändringar där barns rättigheter skärps. Exempel är införandet av informationssamtal inför stämning i domstol, barnrättslagen som innebär att barn som bevittnad våld kan bli målsägande och kommande lagstiftning för barns stärkta rättigheter i skyddat boende.

En förutsättning för ett starkt och levande barnrättsarbete är en stabil personalsituation. Den höga personalomsättningen inom flera av förvaltningens avdelningar påverkar förutsättningarna för hur barnrättsarbetet bedrivs och bevaras.

Stadenövergripande kunskapsstöd och utveckling (SKU) har under året tagit fram en rapport om barnrättsperspektivet i socialtjänsten för staden. I rapporten beskrivs både styrkor och utmaningar inom socialtjänsten utifrån barnrättsperspektivet. Några av utmaningarna som framkommer är att det finns ett behov av både grundläggande kunskap och specialistkunskap inom området barnrätt och att det finns en osäkerhet om vad som menas med barnrättsperspektivet. Det framkommer också att det finns ett behov av stärkt kunskap om barns delaktighet med koppling till samordning och annan lagstiftning samt metoder för praktiskt genomförande och uppföljning. Förvaltningarna har samlats kring resultaten av rapporten och inom ramen för de temagrupper som bildats kring utvecklingsfrågor inom stadens enhetschefsnätverk för Barn och unga finns barnrättsperspektivet med som ett raster för samtliga frågor.

2.2.2 Styrkor i barnrättsarbetet

Vi utgår från barns förutsättningar och behov (artikel 2)

Förvaltningen och dess verksamheter tar fram olika kunskapsunderlag, behovsanalyser och statistik som en grund för att synliggöra både behov hos de vi

möter i våra verksamheter och utifrån ett befolkningsperspektiv. Exempel på underlag utifrån ett befolkningsperspektiv som vi arbetat med under året är behovsanalys folkhälsa, kartläggning inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet, fördjupat nuläge av verksamhet och arenor för meningsfull fritid och stadsområdesrapport. Dessa underlag om levnadsvillkor och behov i stadsområde Centrum används vid strategiska beslut och prioriteringar om verksamhetens utformning. Förvaltningen har under året gjort förändringar i verksamhet och insatser för att i ökad utsträckning nå grupper som vi har svårt att nå och för att öka tillgängligheten utifrån deras behov.

Förvaltningen har under året genomfört flera olika informationsinsatser till professionella inom exempelvis grundskoleförvaltningen och till föräldragrupper till exempel inom Stadsmissionen för att kunna nå utsatta barn inom de grupper som kanske inte själva söker sig till socialtjänsten för att söka stöd. Genom integrationsfrämjande arbete som exempelvis kursen Förälder i nytt land och olika föräldragrupper för nyanlända har vi också skapat förutsättningar för att lyfta frågor kopplade till barnrättsperspektiv hos grupper vi kan ha svårt att nå.

Arbete för ökad delaktighet och inflytande (artikel 12)

Förvaltningen arbetar med olika metoder för att stärka barns rättigheter och delaktighet. Exempel på metoder och arbetssätt som används är BBiC (Barns behov i centrum), LÖSA, STÖD-modellen, BRA-samtal (barns rätt som anhöriga), Tejping och Trappan. Det pågår också ett arbete för att implementera Signs of Safety.

Inom fritidsverksamheten bedriver vi ett strategiskt arbete för att öka barns och ungas inflytande och delaktighet generellt och inom verksamheten. Att göra barn och unga delaktiga i verksamhetens planering och utveckling är en grundpelare inom fritidsverksamheten och det pågår ett kontinuerligt arbete med att utveckla metoder och arbetssätt för detta.

Vi arbetar för att säkerställa barnets bästa (artikel 3)

Inom myndighetsutövningen barn och unga fattas varje beslut utifrån en bedömning i beslutsunderlagen med hänvisning till barnets bästa. Inom vuxen och försörjningsstöd har fokus under 2023 varit att genomföra barnkonsekvensanalyser i samband med myndighetsutövande beslut och att utreda barnens situation i samband med omprövningsutredningar.

Inom stadsutvecklingsfrågorna bidrar förvaltningen med att skapa förutsättningar för mer jämlika livsvillkor genom arbetet med sociala erfarenheter i samhällsplaneringen. Det sker genom bland annat medverkan och kompetensstöd i arbetet med barnkonsekvensanalyser. Barnkonsekvensanalysen lyfter fram de frågor som är relevanta för barn och unga på ett systematiskt sätt och blir ett underlag för att kunna göra bedömningar utifrån barnets bästa i dessa processer. Det ingår i arbetssättet att inhämta barn och ungas synpunkter och erfarenheter.

Samverkan för helhetsperspektiv (artikel 6)

Samverkan för ett helhetsperspektiv kring barn är grundläggande i många av förvaltningens verksamheter och uppdrag. Under året har samverkan stärkts med flera aktörer, exempelvis inom det familjecentrerade arbetet. Det har förbättrat möjligheterna att möta och stötta barn och deras familjer både individuellt och i grupp. Förvaltningen har under året förstärkt samverkan med förvaltningen för funktionsstöd för att barn ska få tillgång till rätt insatser från rätt huvudman.

Under året har vi påbörjat vårt nya arbetssätt för samverkan i kommungemensamma frågor. Genom strukturer för strategisk och operativ samverkan med andra förvaltningar i staden är förhoppningen att det också ska skapa bättre förutsättningar för att tillgodose befolkningens rättigheter och behov, däribland barn och unga. Inom NOSAM barn och unga, ett samverkansforum med

representanter från olika delar av Göteborgs Stad och vårdaktörer, har det under året arbetats fram en struktur kring barnhälsonätverk. Arbetet förväntas bidra till bättre helhetssyn och insatser kring barns behov.

I arbetet mot egenförsörjning finns ett tydligt fokus på barnfamiljer genom metoden FFIA (fler föräldrar till arbete) i samverkan med förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

För det vräkningsförebyggande arbetet finns en tydlig målsättning att inga barnfamiljer ska vräkas från sin bostad. En avsiktsförklaring har tecknats för samverkan i arbetet med att förebygga avhysningar mellan de fyra socialförvaltningarna och Framtidenkoncernen. Syftet med avsiktsförklaringen är att stärka samverkan och bidra till att minska antalet hushåll och barn som drabbas av avhysning.

Arbetet med samverkan genom Islandsmodellen för barn som upplevt våld har utvecklats under året bland annat genom uppstart av ett eget mötesforum mellan polis och socialjour med syftet att förbättra samverkan.

Vi har tagit fram ett utbildningsmaterial för risk- och skyddsfaktorer i syfte att öka kunskapen om tecken på oro och risker samt hur vi kan agera tidigare för att förebygga social problematik. Det är ett exempel på hur vi arbetar för att skapa helhetsperspektiv kring barn för att tillgodose behov och rättigheter. Inom uppdraget att stödja det lokala föreningslivet pågår arbete med att öka kunskapen om riskfaktorer hos barn och stödja föreningarna med rutiner för att kunna fånga upp oro för barn.

2.2.3 Utmaningar eller brister i barnrättsarbetet

Använda och sprida underlag och behovsanalyser (artikel 2)

Förvaltningen behöver bli bättre på att sprida och använda den kunskap om barns behov som synliggörs i kunskapsunderlag och behovsanalyser. De stadengemensamma verksamheterna behöver bli bättre på att använda de underlag som tas fram för de olika stadsområdena, medan stadsområdena behöver skapa förutsättningar för att kunskap och erfarenhet från de stadengemensamma verksamheterna omhändertas i framtagandet av underlagen.

Samverkanshinder (artikel 6)

Samverkan är ofta en förutsättning för att barns rättigheter ska tillgodoses. Trots att det finns strukturer för samverkan internt och externt för att tillgodose barns rättigheter och skapa helhetsperspektiv i samverkan finns det också utmaningar. Exempel på utmaningar är att samverkan med olika parter påverkas av organisations- och resursförändringar. Det kan leda till att förutsättningarna försämras för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda och att ett helhetsperspektiv skapas. För att skapa bättre förutsättningar för att utgå från barnets behov och ett helhetsperspektiv runt barnet krävs närmare samarbete både mellan enheter och avdelningar inom förvaltningen och med andra förvaltningar och samverkansaktörer.

Utmaningar i arbetet för ökad delaktighet (artikel 12)

Förvaltningen är aktiva i att skapa förutsättningar för barn att på olika sätt vara delaktiga i sina ärenden. Det är i vissa fall en svårighet att värdera lämpligheten att genomföra barnsamtal, inte minst i familjerättsliga tvister. Utifrån detta behöver ha en fortsatt dialog om hur vi kan hitta bra sätt att se till barns rätt till delaktighet även utan barnsamtal. Det kan också finnas juridiska hinder för att föra samtal med barn, exempelvis när det förutsätter ett samtycke från båda föräldrarna och det inte går att utverka.

I förvaltningens kvalitetsrapport framkommer det att det finns utmaningar vad gäller dokumentation om hur barn gjorts delaktiga och varför de ej gjorts delaktiga om så är fallet. Det kan exempelvis handla om hur de har fått information förslag till beslut och insats. En utmaning är att göra alla barn delaktiga, att kunna lyfta fram och beakta varje beslut utifrån barnets bästa även om barnet inte uttryckt sin inställning eller i ärenden då vårdnadshavare ställer sig mot den unga.

Barnkonsekvensanalyser vid förändring av verksamhet (artikel 12)

Förvaltningen kan generellt bli bättre på att genomföra barnkonsekvensanalyser vid omorganiseringar och andra större förändringar samt att sådana genomförs på ett mer systematiskt sätt. Vi har i nuläget ingen organisation eller pågående processer för att arbeta med att göra barn och unga delaktiga i strategiska beslut.

3 Utvecklingsområden och åtgärder

Identifierade utvecklingsområden för nästa år och åtgärder finns i tabellen nedan.

Prioriterade utvecklingsområden	Åtgärder	Förväntade resultat
Arbeta systematiskt med att lyfta in barnperspektivet och barnrättsperspektivet i förvaltningens planerings- och uppföljningsarbete samt i beslutsunderlag.	Förvaltningen behöver sprida och använda den kunskap om barns behov som synliggörs i kunskapsunderlag och behovsanalyser. I detta arbete behövs även ökad intern samverkan mellan enheter och avdelningar i förvaltningen. Genomföra strukturerade barnkonsekvensanalyser vid omorganiseringar och större förändringar.	Genom att ökad användning av kunskap om barn och barns behov och genom ökad samverkan få fler perspektiv om barns behov ökar möjligheten att rikta insatser rätt.
Fortsätta utveckla arbetet för ökad delaktighet i barnärenden.	Fortsatt implementering av Signs of Safety inom avdelning barn och unga. Säkerställa att metoder för ökad delaktighet inte leder till parallella utredningar. Stärka barnets röst i ärenden och förbättra dokumentationen gällande barns delaktighet i beslutsunderlagen och vid förslag till insatser.	Att vara delaktig är en rättighet, men också något som främjar barnets välmående och utveckling. Genom ökad delaktighet får barnet en tydlig feedback på att vi vuxna ser barnet som viktigt, information om vad som kommer att hända samt möjlighet att påverka sin egen situation.
Ökad barnrättskunskap inom myndighetsutövande verksamheter som arbetar med vuxenärenden.	Införa barnombud i fler verksamheter som arbetar med vuxenärenden. Utbildningsinsatser inom avdelning vuxen och försörjningsstöd för att öka kunskapen om barnrätt och barnkonventionen.	Genom ökad kunskap om barns rättigheter genom att föra vidare barnets röst till föräldrar och trygga vuxna runt barnet så ökar motivationen till förändring och därmed stärks barnets hälsa och skydd.
Bibehålla barnrättsarbetet i en situation med hög personalomsättning.	Säkerställa att ny personal får till sig rutiner och arbetssätt samt nödvändig kompetensutveckling.	